

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

64
Jan.
1919

H

A

AARSSKRIFT

FOR

FORENINGEN ANKERHUS

1919.

UDGIVET AF
FORENINGEN ANKERHUS

SORØ
Statens pædagogiske Studiesamling
1919
København V.

Julebøn.

Julefest, Julefest!
hilst med Fryd al Verden over
for den Glædens Tid, du lover,
lover Hjemmet først og bedst.

Juleglans, Juleglans,
født en Nat ved Engles Sange;
strøm til Sind for Mørket bange,
læg om Vuggen Helgenkrans!

Julefred, Julefred
lindre alle bitre Hjerter,
tænde dem Forsoningskerter
rundt om Hadets Lejersted!

Julekrist, Julekrist!
Husk de fjerne og forladte,
favn de onde og forhadte,
giv alt Liv din Ønskekrist.

Fundet mellem Peter Dams efterladte Papirer.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

~~H~~ H

Den

aa

1919

1067
/ 1942.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Aaret 1919.

Af Magdalene Lauridsen.

Skoleaaret plejer jo paa Ankerhus at begynde til November, — og saa stod vi første November 1918 færdige med alle Kursus — hvilket vist ikke er hændet tidligere, og forbudt af Sundhedsautoriteterne at holde Skole paa Grund af den spanske Syge.

Det var saa underligt. Det var, som ubetænksomme Ord og Ønsker skulde opfyldes. For flere af os havde vist de sidste Aar syntes, at det vilde være godt, om vi kunde nøjes med mindre, indskrænke Arbejdsomraadet, „blive færdige“. Og jeg selv, — jeg havde mistet min kære Mand, min Styrke og min Støtte. Hans sidste Hold Forskolelærerinder var demitterede, Seminariet var derfor nedlagt. Dr. Steen havde trukket sig tilbage fra sin Lærergerning. Sygdommen, der rasede rundt om, hindrede os i at holde Skole. Gode Kendinger, kære Slægtninge blev revet bort. Sindet fyldtes med Uro og Ængstelse, man følte med Jonas Lie og forstod, han kunde skrive

»Ind under Jul, hvor er det trist
Snefog og Kulde og mørke Dage:
Sindet bøjer sig ned til sidst,
ved ikke, hvor det skal Modet tage;
mindre og mindre af Dag det lyser,
Hjærtet i Kulde og Mishaab gysrer. —
Kommer ej Jul?«

men Julen kom og med den, som Hostrup synger:

»Julebudet til dem, der bygge
her i Mørket og Dødens Skygge,
det er det Lys, som aldrig slukt
jager den stigende Mulm paa Flugt,
aabner Udsigten fra det lave,
trøster mildelig mellem Grave«.

Og med det nye Aar fik vi atter vort Skolearbejde begyndt; men det var næsten som at skulle begynde forfra paa bar Bund, dog takket været de interesserede Elever vi fik Lov til at begynde med, gik det meget lettere og bedre end vi havde ventet. Undervisningen, der begyndte 3. Januar og sluttede til Paaske d. 15. April, maatte jo sammentrænges, men der var Vilje og Evne til at tage fat, saa vi syntes at vi naaede et forholdsvis godt Resultat med Vinterens Arbejde, selv om Kursustiden var blevet en god Maaned forkortet. — Paa Sommer-skolen var der som sædvanlig myldrende fuldt af unge, livsglade Piger. Ialt var det almindelige Husholdningskursus besøgt af 60 Elever, derimellem 15 unge, sønderjyske Piger. 10 Lærerindeelever begyndte deres Uddannelse og 12 Efterskolelærerinder bestod den afsluttende Prøve ved det 9 Mdr. Statskursus tilfredsstillende.

Et Instruktionskursus for Lærerinder ved de kommunale og private Efterskoler blev som det tredie i Rækken ogsaa afholdt i Aar, i den første Uge af August.

Ved dette ydede Bibliotekar Jørgen Banke, Esbjerg, os som sidste Aar, sin værdifulde Hjælp ved en interessant og belærende Undervisning i Bøgers Brug, ligesom Skoleinspektør Pedersen, Hillerød, holdt Foredrag om Undervisningsmaader i Efterskolen, men da Tilslutningen ikke var saa stor som vi syntes den burde være, og flere af de, der havde ansøgt om Optagelse paa Kursuset uden videre blev borte, og Kommuner, der havde søgt vor Bistand til at faa en Efterskoleundervisning sat i Gang, ikke lod deres Lærerinder deltage i dette for Efterskolen specielt anlagte Kursus, har vi meddelt Ministeriet, at vi ikke ønskede at afholde lignende Kursus oftere. Derimod mener vi, at det kunde have stor Betydning for Efterskolesagen, om Lærere og Lærerinder, der arbejde i Efterskolen, ved et Møde eller Sammenkomst i en centralt beliggende By, kunde faa Lejlighed til at blive gjort bekendt med det Nye, der var fremkommen paa denne Skoles Omraade og møde de Erfaringer, der af de arbejdende Lærere var gjort.

Af nye Værdier, der er tilført Skolen maa særlig nævnes

det Bibliotek og den Børnehave, der, som en Fortsættelse af min Mands Skolegerning og Oplysningsarbejde, er indrettet i det gamle Forskoleseminarium. Vi har allerede haft saa umaa- delig megen Glæde deraf. Biblioteket passes af Frk. Ussing, og det synes at blive en god Hjælp for de Elever, der er in- teresseret i at erhverve sig en virkelig Faguddannelse og gaa videre ved Selvstudium. Men særlig taknemlig er jeg fordi det viser sig, at min Mands gamle Skolebørn er flittige Gæ- ster i Børnebiblioteket og synes at være glade for at kunne komme der.

Børnehaven, der er indrettet i den gamle Børne-Skole- stue, ledes af Frk. Signe Nielsen fra Nordby, der er uddan- net Børnehave lærerinde hos Frk. Wullf og som synes at have en særlig lykkelig Evne til at kunne, paa en god Maade, hjælpe og lede og derigennem opdrage de 20 Smaa børn, som hver Dag fra Kl. 10 til Kl. 2 kommer i Børnehave, det er nærmest Børn fra Landsognet og de er i Alderen fra 3 til 7 Aar, men er der „Fridag“ paa Borgerskolen saa tropper og- saa de „gamle“ Børn op, men da det hele gaa saa stilfærdigt og kønt, er det jo kun rart og morsomt. — For et Barns Undervisning betaler Forældrene 2 Kr. om Maaneden.

Børnehaven har den Fordel for Ankerhus, at de unge Pi- ger, de vordende Husmødre og Lærerinder kan faa Lejlighed til at se, hvorledes man paa en god Maade beskæftige Smaa- børn gennem Leg, Sang og Arbejde.

Alt i alt har Aaret 1919 været et Aar, der kun har væ- ret Grund til at sige Tak for, en Tak som jeg ogsaa retter til gode og trofaste Hjælpere og til de unge Kvinder, der i Tillid har søgt deres Uddannelse paa Ankerhus.

Fødemidlernes vekslende Værdi- og Betydning.

Fødemidlernes Værdi i Forhold til hinanden har i de sidste Aar været i høj Grad vekslende. Den Svingning, der er sket, har baade praktisk og økonomisk Interesse. For Eks. er Mælk fra at være et af de billigste Fødemidler stegen til at blive et af de dyreste, hvilket vil fremgaa af følgende Tabel.

Tabellen viser hvor mange Kalorier der faas for 1 Øre i nogle af de vigtigste Fødemidler i Aarene 1910, 1917 og 1919. Tallene fra 1910 og 1917 er taget med ikke saa meget for at vise den Prisstigning der er sket, men mere for at vise den Forskydning af Værdier der har fundet Sted.

Antal Kalorier for 1 Øre:

Fødemidlets Navn:	1910	1917	1919
Franskbrød	125	32	27
Rugbrød	198	136	103
Kartofler	150	60	90
Byggryn	176	76	50
Havregryn	107	39	30
Riis	71	43	18
Kartoffelmel.	113		27
Riismel	110		29
Sukker (paa Mærker) .	177	69	67
Sukker (uden Mærker)			24
Centrifugeret Mælk. .	100	35	11
Sød Mælk.	54	21	10
Skummetmælksost . .	100	21	8
Sødmælksost	54	15	6
Smør	42	18	11
Margarine.	70	33	26
Hvidkaal	35		30
Sild	33	16	11
Torsk	14	7	6
Rødspætte	10	7	4
Oksekød	13	8	4
Æg	12	5	2
Flæsk (paa Mærker) .	41	40	36
Flæsk (uden Mærker).			15

Det mest iøjensaldende er, at Natursmør og centrifugeret Mælk nu er lige dyrt, at Margarine er ca. 3 Gange billigere end den søde Mælk, at Skummetsmælksost er dyrere end Natursmør, at Æg maa betragtes som den rene Luksus og er dobbelt saa dyrt at bruge som Oksekød i Forhold til Næringsværdi.

For andre Produkters Vedkommende er der nærmest kun sket en Prisstigning. En lille Svingning er der, men ikke saa meget, at deres Plads forrykkes videre. Rugbrød, Kartoffler, Sukker, Byggryn, Margarine og Flæk hævder stadig sin Plads som de billigste Fødemidler — heldigt nok, da det er de nødvendigeste.

For at være paa Højde med sin Tid, for at kunne føre en økonomisk Husholdning, maa der ske en Ændring i Brugen af de førstnævnte Fødemidler. Med Fordel vil der f. Eks. til Grøntsager ofte kunne anvendes en Sause af Margarine, Mel og Grøntsuppe i Stedet for en Mælkesause, eller de kogte Grøntsager kan rystes i eller overhældes med lidt smeltet Smør eller Margarine. Dette sidste giver tilmed en pænere Ret uden at gøre den dyrere.

Vandgrød med Margarine eller Smør vil kunne gives billigere end Mælkegrød uden Smør. Kager med Smør vil blive forholdsvis billigere end Kager med Æg, Smørsause billigere end Æggesause o. s. v.

Der maa først og fremmest spares paa Æg, men der maa ogsaa spares paa Mælk. Naar Mælken i Husholdningen erstattes med Margarine vil den tilstrækkelige Fedtmængde alligevel faas.

Forøvrigt viser de sidste Forsøg at Fedtstofmængden i den daglige Kost kan sættes meget langt ned, at vort Behov er meget mindre end hidtil troet — bare der gives et Tilskud af friske Grøntsager. Grøntsager kan med andre Ord, hvor mærkelig det end lyder, erstatte Fedt. Det skal nemlig ikke være selve Fedtstoffet, det drejer sig om, det er derimod visse til Fedtstoffet knyttede Vitaminer; men de samme Vitaminer findes i Grøntsager. Dr. Hinshede har gennem et toaarigt Forsøg vist dette og Rigtigheden af hans Forsøg er konstateret

gennem store Dyreforsøg i Amerika. Desuden er Børnelægen Professor Monrad kommen til det samme Resultat ved en Række Forsøg med Børn.

Dr. Hindhede skrev forleden at „Videnskaben staar lige paa Spring til at tilraade saavel Voksne som Børn at indskrænke Fedtforbruget. Stort Fedtforbrug er ikke alene unødvendigt men i mange Tilfælde direkte skadelig. De velstillede Dødelighed af Organsygdomme er mange Gange større end i den allerlaveste Folkeklasse. Af Apopleksi, Hjerte-, Lever-, Nyresygdomme og Sukkersyge er vore fede Medborgeres Dødelighed indtil 4 Gange for høj.“ Hindhede skriver endvidere, at Resultaterne fra Krigsrationeringen peger i samme Retning. Trods Klidbrød, Grød og Kartoffelkost med kun lidt af Franskbrød, Flæsk og Smør er den aarlige Dødelighed gaaet ned. Han skriver: „Den aarlige Dødelighed har siden Halvfemserne varieret mellem 17 og 12,5 pro mille. De sidste Tal gælder for 1913 og 1914. Vi kunde naturligvis ikke vente den allerlaveste Dødelighed under disse vanskelige Forhold, hvor tilmed Boligforholdene mange Steder var usle. Trods det gik Dødeligheden i det første Rationeringsaar fra 1917—1918 ned til 10,4 pro mille. Tal saa lave, at man aldrig tidligere har oplevet noget lignende, hverken i Danmark eller noget andet europæisk Land. Der spares — vel at mærke i Forhold til de allerlaveste Tal fra før Krigen — 6300 Menneskeliv. Her spiller dog Alkoholknapheden ind — der her er den væsentligste Aarsag. Men det er næppe den eneste Grund. For Københavns Vedkommende gik Mændenes Dødelighed 30 % ned, Kvindernes 15 %. Det er vanskeligt at tænke sig, at den sidste Nedgang i det væsentligste skyldes Alkoholen. Det er utvivlsomt sundt ikke at overernære sig.“ Hindhede slutter med at skrive: „Den, der ikke har nogen Grund til at mistænke sig selv for at være tuberkuløs, bør søge at holde sig i Ernæringsligevægt, paa et saa ringe Forbrug som mulig. Alt hvad der tenderer mod Overernæring opslider Organerne og nedsætter Livsvarigheden.“ Det er sikkert rigtigt, men noget andet er saa, at man vanskelig vil kunne tilberede de tilvante og eftertragtede Spiser uden Fedtstoffer. Men det

bør give Fedtstofferne en noget anden Plads end hidtil, i Særdeleshed, hvis der skal gives en billig Kost.

Det har altsaa baade diætisk og økonomisk Interesse at kende disse Forhold, og det vil være klogt lidt efter lidt at indstille sin Husførelse derefter.

Ankerhus, Sorø, i November 1919.

Marence Tarp.

Mælkepulver.

Noget af det sidst nye paa Mælkevæsenets Omraade, der de sidste Aar er fremkommen herhjemme, er Mælk indtørret som Mælkepulver. Vi har paa Ankerhus haft Lejlighed til at foretage nogle Forsøg dermed, og det synes, at Mælkepulver saavel til Fremstilling af Mælkemad som til Drikke i varm Tilstand, er udmærket. 1 Liter „skummet Mælk“ fremstillet af 90 g Skummetmælkspulver og 1 l kogende Vand kommer til at koste 27 Øre, — og 1 l Liter „sød Mælk“ bestaaende af 125 g Sødsmælkspulver og 1 l Vand, 50 Øre. Det bliver saaledes ikke meget dyrere i Brugen end almindelig Købemælk i de store Købstæder.

Og det er selvfølgelig en stor Fordel i en Husholdning at kunne have en Reservebeholdning af Mælk, ligesom det er meget behageligt ikke at være afhængig af Mælkevogne og Handlende. — Foruden til Mælkemad kan Mælkepulveret opløst naturligvis ogsaa anvendes til Bagning, Sauce, Cokolade o. s. v., ja, selv til „Kaffefløde“ er det hensigtsmæssigt.

Det er nu afdøde Gaardejer Hans Jensen, Vemmelev, der som bekendt i de sidste fire vanskelige Aar har gjort et stort og uegennyttigt Arbejde for at faa Mælkesagen ordnet, ogsaa for Byerne, paa saa tilfredsstillende Maade som muligt, der gerne har villet, at vi skulde gøre disse Forsøg, men det er De danske Mejeriforeningers Mælkeexport, Aarhus, der har

taget denne Fabrikation op, vel nærmest for at finde et nyt Marked i Udlandet for et af vore vigtigste Landbrugsprodukter, men Mælk i indtørret Form vil sikkert ogsaa blive et efterspurgt Fødemiddel her hjemme. M. L.

Fra Mindefesten for PETER DAM d. 31. Juli 1919.

Torsdag den 31. Juli afholdtes der en smuk og stemningsfuld Mindefest for afdøde Seminarieforstander Peter Dam. Gamle Elever havde ladet en prægtig Sten rejse til Minde om ham og hans Gerning, ovre i Forskoleseminariets Have. Den er af bornholmsk Granit og staar i en smuk Stensætning ud mod Vejen, midt i Haven, som i den Anledning er omformet og danner et stilfuldt og afgrænset Hele, hegnet med en stedsegrøn Hæk og forsynet med kønne, hvide Bænke.

I Mindestenen, der er hentet fra Paradisbruddet ved Neksø, er indhugget

PETER DAM

11. MARTS 1853

1. APRIL 1918

og paa Foden „Taknemmelige Elever rejste denne Sten“. Stenen kranses af et Runebaand, hvori staar: „mandig og modig, ildfuld men ædru stred han for Frihed, stred for de smaa“.

I det dejligste, let disede Sommergejr samledes Kl. 11 omtrent alle Dams tidligere Elever fra Forskoleseminariet sammen med Skolens Lærere og nærmeste Venner, og efter at Morgensangen „Nu vaagne alle Guds Fule smaa“ var sunget, stod Frk. Nanna Bojsen frem og udtalte bl. a.:

Da vor kære og afholdte Forstander døde 1. April 1918, følte vi det som et lammende Slag, alle vi, hans gamle Elever, baade store og smaa. Det var saa brat, han blev revet bort fra os. Bort fra den Skolegerning, som han var Sjælen i, og

som han omfattede med en sjælden rørende Kærlighed. Bort fra det Samfundsliv, som han med Iver og Interesse, ja med glødende Varme tog Del i, og som han i Tidens Løb frivilligt og offervilligt havde tjent og viet sine bedste Kræfter og rige Evner.

Og vi — hans Lærerinder og Elever, som i Forstander Dam havde fundet en rig og ejendommelig Personlighed, vi med Stolthed og Tillid saa op til baade som Menneske og Pædagog — kom snart til at føle, hvor meget vi i ham havde mistet, og hvor uendelig stor en Taknemmelighedsgæld vi stod i til ham.

Hele hans Færden imellem os var et lysende Exempel paa, hvordan et ideelt Menneskeliv skal leves — og det Minde, tør jeg godt sige, vil aldrig dø i vore Hjerter, saa længe vi lever.

Først og fremmest maatte vi beundre ham som Skolemand. Hver Morgen kom han frisk og oplagt herover paa Skolen og var parat til at tage fat med Liv og Lyst. Han ikke alene holdt paa den levende Undervisning, men han var selv den levende Undervisning fra Time til Time, han blev fuldstændig eet med sit Arbejde. Det var ikke saa meget selve Kundskaberne, han vilde indprente os, som det var den Opdragelse, der ligger bag ved Kundskaberne. Han vilde lære os at tænke selv (ikke tilegne os hans Meninger), handle Ret, sky Uretten, ingen krænke. Altid vidste vi, hvor han selv stod, ildfuldt og forstandigt og klart behandlede han enhver Sag.

Og kom han ind til Børnene, var han ret i sit Es. Hans Øjne straaede, naar han fortalte for dem, og han havde en sjælden Evne til selv at gøre den kedeligste Ting interessant. Derfor straaede Børnenes Øjne om Kap med hans, og en usynlig Forbindelse mellem ham og Børnene var for bestandig knyttet, hvilket tydeligt nok gav sig Udslag i Frikvartererne, for da vilde de allerhelst allesammen hænge i hans Frakkeskøder.

Han var heller ikke bange for at sætte den noksom bekendte „Lærerværdighed“ til, selv om hans Lærerinder og Elever var til Stede: En lille Pige havde tabt en Sten af sin

Ring paa Gulvet og var meget bedrøvet derover. Forstanderen lagde sig ned paa Gulvet, fandt Stenen, pakkede den ind og sagde: „Vær saa god, min lille Pige!“ I et eneste Blink saa vi hans rette Tjenersind og uden et Ord sagde han i Grunden til os: „Ser til, I tjener hverandre“.

Vi maatte beundre hans store, aandelige Overlegenhed, hans skarpe, klare Tanke og hans umaadelige Kundskabsfylde — som var saa stor, at den vanskelig kunde loddes, og af den øste han rundhaandet ud til os alle sammen, og aldrig var han gladere, end naar vi vilde benytte hans Hjælp. Ja, selv ved vore smaa Fester paa Ankerhus vilde vi nødig undvære Forstanderens Vid og Lune, hans Lejlighedstaler, hans Viser og hans Fortællinger. Han passede i Grunden saa godt sammen med de unge, for han saa saa lyst paa Livet, haabede saa meget af det og bevarede, trods de graa Haar, et ungdommeligt Sind.

Endelig var han saa nobel og ædel i hele sin Tankegang. Han tænkte saa fint og behandlede alle med den største Hensynsfuldhed. Nænsomt tog han paa sin Næstes Rygte, og Luftten var aandelig talt saa ren omkring ham; han taalte nødigt et nedsættende Ord om nogen.

Med sin rige Begavelse er jeg ikke i Tvivl om, at Forstander P. Dam igennem sit Liv ogsaa udadtil har udrettet et dygtigt og uegennyttigt Arbejde i Samfundets Tjeneste, som Politiker, Bladmand, Folketaler og Afholdstaler og derved gjort sig fortjent af sit Fædreland, og det burde ogsaa drages frem her i Dag, hvor vi er samlede for at mindes ham, men naar jeg mere har draget hans Liv frem indadtil som mit personlige Indtryk af ham, er det, fordi jeg kender den Side af hans Liv bedst, og er taknemmelig over at have faaet Lov til at arbejde sammen med ham i over 4 Aar, hvorved jeg har haft Lejlighed til at samle mig en rig Mindeskat om et Menne-ske, der var ideel anlagt.

Hvad var da rimeligere, end at alle vi, der stod ham nær og skyldte ham saa uendelig meget — følte Trang til at give vor Taknemmelighed et synligt Udtryk.

Og naar vi derfor nu i Dag overgiver denne Mindesten

til Forstander Dams Slægt. men først og fremmest da til hans Hustru, Magdalene Lauridsen, er det, for at den for Efterslægten kan vidne om, hvor mandig og modig, ildfuld men ædru han stred for Frihed, stred for de smaa.

Ære være Peter Dams Minde.

Fru Lauridsen tog derefter Ordet og sagde:

Det er i Dag 8 Aar siden Dam og jeg som Mand og Hustru kom hjem til Ankerhus — og det synes at være en Uendelighed af Aar siden, det vil sige, siden min Husbond var midt iblandt os. — At det er med Vemod og i Savn, at jeg lader Tankerne gaa tilbage, kan De sige Dem selv. De faa Aar, vi fik Lov til at leve sammen, har saa afgjort været mine de lykkeligste — og trods mange bekymrede Dage var de dog rige og gode, og jeg tror, at jeg har Lov til at sige det var de for os begge. — Men trods Savnet og Sorgen er denne Dag dog en Glædens Dag; den er jo i høj Grad Beviset for, at han fik Lov til at leve saa længe, at hans Minde vil leve iblandt os. Jeg er saa taknemlig for, at der her i Dag kan staa en trofast og taknemlig Elevskare, taknemlig over, at hans gamle Elever har følt Trang og Lyst til at rejse denne Sten for ham — og jeg vil gerne sige Dem alle en hjertelig Tak, fordi De rejste dette Minde for ham. Det vil for mig og hans Børn være et Vidnesbyrd om, at han, som stod os saa nær, *ikke* har stridt og lidt forgæves. Og med min Tak vil jeg gerne have Lov til at føje de Ord, som Dam for mange Aar siden i et lille Vers har udtrykt:

Glæd Dig ved alt, som er godt, som er skønt,
vold intet Menneske Smerte,
da om dit Liv vokser Evighedsgrønt,
ungt bliver altid Dit Hjærte.

Derefter sang man følgende Sang, som Eva Dam Thomsen havde skrevet til Mindefesten for hendes Far.

Mel.: Himlen aabnes, Mørket svinder.

Livets Vande bruser, stiger,
dæmpes, standses, ebber, viger
snart hvert Spor er svundet.
Hvad vi kendte, Graven fjæled
— aldrig dør dog Eftermælet
om det vel er vundet.

Den, som tro sin Gerning øved,
som med ærlig Vilje prøved'
bedre Menneskenes Raad,
han har sat sig selv et Minde,
som kan Døden overvinde;
thi det voksed' af hans Daad.

Den, som har et Billed givet,
mens han stred sig gennem Livet,
af, hvad Mennesket er værd,
som derved gav Ild og Kræfter
til den Slægt, som følger efter,
mindes vil i Slægtens Færd.

Den, som gav en Børneskare
Kærlighed og Mod at fare
Livets Vej ad egne Spor,
han skal mindes gennem Slægter;
thi hvad nye Tider mægter
af hans Hjertes Usæd grør.

Sten skal rejses dog til Minde;
thi de spredte Spor vil svinde,
som til ham tilbage gaar.
Den skal vidne, han har levet.
— Naar alt hans til Støv er blevet.
End hans Navn i Minde staar.

Den ældste af Forstander Dams Sønner, Folmer, der lige var kommen hjem fra England, hvor han som Frivillig i to Aar havde staaet i den engelske Hær, bragte en hjertelig Tak, til alle dem der, ved at rejse denne Sten, vilde hædre hans Far.

Derefter tog Dams Brodersøn, Lærer Laurids Dam, Ordet og udtalte bl. a.:

Det første Aar paa Seminariet i Neksø havde jeg min

Farbror, Peter Dam, som Lærer, og naar jeg nu tænker tilbage paa den Tid, er der et og andet, som tager Form og bliver til tydelige Minder.

I Begyndelsen rejste vi os op, naar han kom ind i Klassen; men det frabad han sig, og der var intet mærkeligt i, at vi saa undlod det. Men at vi gik til den modsatte Side og snakkede videre uden at tage Hensyn til hans Komme, paa-talte han ogsaa, og deri viste sig hans Magt over os, at vi altid senere blev ganske stille, naar han kom ind ad Døren og paa sin stille, beskedne Maade gik hen til sit lille Bord.

Et andet, der tog os, var hans omfattende Viden, udmærkede Hukommelse og klare Maade at give os Svar paa. Hvad vi end spurgte om, fik et fyldestgørende Svar.

Jeg mindes en Historietime, i hvilken han fortalte os en Del om Ansgar. Som Ansgar da blev fremstillet, var det nyt for mig og meget fængslende. Senere har jeg spurgt mig selv, hvad det var, der greb mig saa stærkt, og fundet det Svar, at som han fremstillede Ansgar, var det noget af hans eget Ideal for Livet, han gav os. Ansgar troede paa sin Sags Sejr og gav sig hen for den; saadan ogsaa med Farbror.

Der var et lyst Syn paa Livet hos ham, en Forventning om noget godt, en Tro paa det godes Sejr.

Da han var blevet gift med „Tante Magda“, var de sammen med hans nærmeste Slægt og Venner til en hyggelig Sammenkomst, hos os og da vi i Mørkningen sad i fortrolig Samtale, sagde han, at han begyndte hver Dag med at vente noget godt. Det var en Udtalelse, der endnu har stor Betydning for mig som Lærer, idet jeg ser det som min største Opgave at vække Børnenes Forventning til Livet.

Senere en Aften holdt han et Foredrag om Georg Brandes i Seminarieelevernes Forening. Jeg var ikke til Stede; men en af mine Kammerater fortalte mig, at han havde sagt, at mange syntes, at Georg Brandes havde gjort Kristendommen stor Skade. Hans Mening var, at i Virkeligheden havde Brandes været til Gavn for Menigheden ved at vække den til Kamp for dens Værdier. En saadan Udtalelse var jo et Vidnesbyrd om, at han troede, at det, der saa ud til at være

til Skade, alligevel maatte tjene til Fremgang for det gode. Og den har gjort mig den Tjeneste at hindre mig i at tvivle om Guds Almagt under Verdenskrigen.

Med Saugen „Jeg er en fattig Fange“ sluttede Højtideligheden ved Mindestenen, og man samledes inde i det gamle Forskoleseminarium, hvis Børneklasse var omdannet til Børnehave og Seminarieklassen til Bibliotek. Fru Lauridsen tog derefter Ordet og sagde:

Jeg vil gerne, at vi skal begynde med at synge „Nu titte til hinanden“, den Sang Dam holdt saa meget af at synge baade med sine Skolebørn her i hans Skole og med hans egne Børn hjemme.

Som De sikkert alle ved, har Dam paa saa mange Maader maattet stride og lide for sine Ideer. Han gik aldrig paa Akkord, og skjulte ikke sin Mening; det gjorde ham til en fri Mand, men ogsaa i mange Maader til en afhængig Mand, og han har af Hensyn til Forholdene adskillige Gange maattet begynde forfra. Sin Skole her naaede han at faa godt i Gang, men de gode, rolige Arbejdsaar, hvor Frugten af Mandomsgerningen kunde nydes, blev ham ikke forundt.

Det har derfor været saa meget om at gøre for mig at faa hans Gerning fortsat, ikke alene fordi jeg har holdt saa uendelig meget af ham, men ogsaa fordi jeg har haft saa megen Respekt og Agtelse for hans Gerning.

Og som De ved, har jeg ment bedst at kunne fortsætte hans afbrudte Gerning i Skolens og Oplysningens Tjeneste ved at omdanne hans Seminarium til en Børnehave og et Bibliotek. Og naar jeg har været glad for netop at fortsætte hans Gerning paa denne Maade, er det, fordi han jo i saa høj en Grad var Børnenes og Bøgernes Ven.

Vi vilde jo gerne i Fællesskab for lang Tid siden have indrettet en Børnehave, ogsaa fordi mine Elever paa Husholdningsseminariet saa kunde faa Lejlighed til at lære at beskæftige Smaabørn; og dette Ønske blev stærkt næret, da vi i Efteraaret 1915 var i Holland. Vi besøgte der flere store og gode Frøbelskoler og jeg har fra en af dem et saadan smukt Minde, idet Børnene flokkedes om Dam

saa snart han kom, saa han bogstavelig havde et Barn ved hver Finger og alle dem, der kunde faa fat i hans Frakkeskøder. — Børnehaven fik vi ikke Lov til at begynde sammen. Naar jeg nu vil oprette den, er det for, at saa kan de Forældre, der har været glade for Dams Skole, sende deres Børn frivillig hertil. Dam var jo i saa høj en Grad en *Frivillighedens* Mand og foretrak derfor den Grundtvigske Skole, den Forældrene selv opretholdt. Jeg har derfor ment, at det var mere i Dams Aand, naar jeg fortsatte hans Børneskole paa en saadan Maade, at *kun* de, der frivillig og glade kom, blev dens Elever.

Men naar jeg gerne har villet fortsætte med en Skole for smaa Børn saa er det ogsaa fordi, at siden Dams Død har Ordene „Lader de smaa Børn komme til mig og hindrer dem ikke“ stadig lydt i mine Øren. — Og det har pint mig, at det daglige Liv har lagt saa stærkt Beslag paa mig, at jeg ikke kunde dele hans Glæde og Gang mellem Børnene, for Børneskolen var den, der stod ham nærmest. I hans sidste Dage var der ingen Hilsen, der glædede ham saa meget, som den Børnene sendte ham.

Gid jeg maa faa Hjælp og Lykke til at holde den lille Børnehave gaaende, saa den virkelig kan blive en Peter Dams Skole.

De smaa Børn skulde vi have i den gamle Børneskolestue om Formiddagen, og det er saa Meningen om Eftermiddagen og om Aftenen at bruge Stuen til Læsestue for de Børn, der har Lyst til at komme og sidde og læse gode, lærerige Bøger og Blade. Og jeg har glædet mig saa meget til at faa dette Børnebibliotek indrettet for derigennem at holde Forbindelse vedlige mellem de Børn, der har gaaet i Skole hos Dam og været glade derfor.

Det egentlige Bibliotek, som skal være her i den gamle Seminarieklasse, skal først og fremmest omfatte de Spørgsmaal, som min Mand særlig har kæmpet for, Afholdssagen, Fredssagen og Kvindesagen. Men det skulde desuden gerne blive et Hjemmets Bibliotek og rumme de Fagbøger, Kvinderne har Brug for i deres Gerning i Hjemmet om Økonomi, Husførelse, Ernæringslære, Sundhedslære, Husflid, Havebrug

o. s. v. — Biblioteket er jo langt fra komplet, men Begyndelsen er gjort, og jeg haaber efterhaanden, at det skal blive fyldigt og komme til at gøre Nytte, ikke alene for Eleverne paa Ankerhus, men ogsaa for Omøgnens Beboere.

Foreløbig er Peter Dams Bibliotek altsaa privat Eje og maa nærmest siges at høre under Husholdningsseminariet Ankerhus; men kan de fornødne Midler skaffes til Veje, skulde det gerne blive en selvejende Institution, Jeg har dog tænkt mig, at der i Bygningen skal bevares en Lejlighed til min Mands Børn, saalænge, der er nogen af dem i Live.

Som sagt, jeg haaber, at dette lille Bibliotek maa blive til Hjælp, Glæde og Gavn for mange — og at det i mange Aar maa, staa som et godt og kønt Minde om min kære Mand, Peter Dam.

Indvielsen af Biblioteket sluttede med, at man sang Dams Yndlingsang „Om alle mine Lemmer var fuld af idel Sang“.

Bag efter var der Fællesmiddag i Gymnastiksalen, og ogsaa der blev Forstander Dam mindet i varme Ord, dels som den uforfærdede Talsmand for Afholdssagen og andre Samfundsspørgsmaal, dels som den kærlige og trofaste Familiefader, der satte, om end i Stilhed, sit afgjorte Præg paa Hjemmet. Og Lærer Thomsen takkede „Mor Magda“ paa Børnenes Vegne, for det hun havde været for deres Far.

Senere holdt Provst Nissen, Vemmelev, et udmærket Foredrag om Skolemanden R. Holm, der grundede det første Forskoleseminarium, og med hvem Peter Dam havde saa meget tilfælles baade i sit grundtvigske Livssyn, og i Opfattelse af Skolegerningen.

Mindefesten for Peter Dam blev en Dag, hans Venner og nærmeste sikkert vil se tilbage paa med Tak og Glæde.

En Tak til Forstander P. Dam

fra gamle Elever.
Ved Mindefesten 1919.

Ydmyg og stille — stille, men stor
gik han sin Vandring hernelde paa Jord.
Minderne kommer
i Solskin og Skærsommer
nu til vort Hjerter med hans Smil og hans Ord,

Her, hvor han Visdom gav os og Raad,
her, hvor han lærte os at elske de smaa,
her, hvor vi favned,
hvad atter dybt vi savned,
her vil vi takke ham nu store og smaa.

Her hvor nu Sommerens Ynde har Fest,
her, hvor vi samlede i Dag er hans Gæst,
her vil vi binde
i Krans det gemte Minde,
her hvor sin Lykkes Maal han skuede bedst.

Her vil vi synge af Minder i Bryst —
hæve mod Himlen vor takkende Røst.
Her vil med Voven med Fuglene og Skoven
Takken vi sende ham mod Paradiskyst.

Ydmyg og stille, kærlig og stor
saadan han levede Livet paa Jord;
Trofast hans Hjerter i Solskin som i Smerte
Livshymnen jubede i Livsstrømmens Kor.

Himmelske Fader, mægtig og god
vil du velsigne det, og lade slaa Rod
det som han saa'de og give i Naade,
at det i os og i vor Gerning maa gro.

Da vil hans Smil og Ord aldrig uddø,
da bli'r der Frugt af det han saade som Fro
da har vi æret hans Minde bedst og været
tro mod de Tanker, som hans Hjerter os bød.

Kirstine Rendbæk,

Elevmødet 1919.

I Aar afholdtes Elevmødet den 13. og 14. September og formede sig nærmest som de foregaaende Aar. Deltagerne mødte om Lørdagen til Middagen. Derefter besaa man det i Sommer oprettede Bibliotek, hvor Frk. Ussing, der f. T. er Bibliotekar fortalte lidt om Bibliotekets Indretning, hvilke Bøger der fandtes der, hvorledes de var ordnede o. s. v.

Samtidig saa man Børnehaven, det er jo ogsaa noget nyt her paa Ankerhus. Lærerinden Frk. Signe Nielsen havde den Dag Børnene om Eftermiddagen, og jeg tror nok, det havde alle gamle Elevers Interesse at se disse søde smaa Poder lege, arbejde og høre dem synge. Den traditionelle Ægirtur kom ogsaa med i Aar, og Aftenen sluttede som sædvanlig i Gymnastiksalen, der var pyntet med Efteraarets Blomster.

Her blev spillet en lille Komædie af Lærerinderne, Karen og Margaret og det vakte især Tilskuernes Jubel at se Frk. Ehrenreich paa Scenen. Et lille Tableau senere paa Aftenen gjorde ogsaa Lykke; men Illuminationen af Haven gik i Vasken, det tordnede og øsregnede.

Om Søndagen begyndte Generalforsamlingen Kl. 10. Her bød Formanden velkommen og gennemgik Dagsordenen, der lød paa:

Fremlæggelse og Godkendelse af Regnskabet.

Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar.

Bestyrelsesvalg.

Forhøjelse af Kontingentet.

Mødet til næste Aar.

Eventuelt.

Regnskabet balancerede med 429 Kr. 21 Øre: det var gennemset af Revisoren og blev godkendt af Forsamlingen.

Foreningen har udsendt en Beretning hvert Aar og den tæller nu 352 Medlemmer.

Den gamle Bestyrelse genvalgtes, og bestaar altsaa som hidtil af Frkn. Nanna Bøjsen, Marga Teglbjerg, Marence Tarp, Laura Hansen og undertegnede.

Angaaende Forhøjelse af Kontingentet var alle Deltagerne

enige om, at det var nødvendigt. Pengene bruges jo særlig til Aarsskriftet og dette er bleven en Del dyrere p. G. a. Trykningen, saa 1 Kr. i Aars Kontingent vilde give Underskud i Kassen. Vi haaber ikke at denne Forhøjelse skal betyde færre Medlemmer i Foreningen.

Da Dr. Steen, som De jo alle ved, ikke mere er Lærerinde ved Skolen, blev det enstemmigt vedtaget at optage Dr. Steen som Æresmedlem af Foreningen.

Tiden for Mødet til næste Aar gav Anledning til megen Diskussion, særlig mellem Husholdningseleverne og Forskolelærerinderne. De første vil helst have Mødet i September, de sidste kan umuligt komme i September, det blev da vedtaget at lade Fru Lauridsen bestemme Mødedagene, den er nu bleven fastsat til sidste Lørdag og Søndag i August.

Vi haaber nu, at rigtig mange vil give Møde, at Husholdseleverne vil komme alligevel, trods Travlhed med Høsten.

Under eventuelt blev det bestemt, at der hvert Aar skulde udsendes Indbydelse til Elevmødet, Form. holdt ellers paa, at det baade kostede meget og gav meget Arbejde, men den øvrige Bestyrelse erklærede sig villig til at udføre dette Arbejde, og Forslaget blev vedtaget.

Der vil i Aar komme en Fortegnelse over Medlemmer af Foreningen Ankerhus og Medlemmerne opfordres til at indsende Oplysninger til Foreningen, naar de forandrer Stilling, faar ny Adresse, gifter sig, o. s. v., det vil jo altid være af Interesse for gamle Kammerater, og man begaar ikke den Bummert at sige Frøken til en, der bærer den mere værdige Titel, Frue.

Søndag Eftermiddag var der Oplæsning af Pastor Drejer, Pedersborg, han læste „Bjerg Ejvind“ op, bagefter sang Eleverne under Overlærer Olsens Ledelse nogle Sange, og Mødet sluttede saa om Aftenen.

Det er hyggeligt et saadant Samvær, og fornøjeligt at opfriske gamle Minder, og især er det morsomt, naar der kommer mange af ens Kammerater, derfor, skriv til Kammeraterne og bestem at mødes til næste Aar til Elevmødet. De er hjertelig velkommen.

Til Slut sendes Dem alle mange Hilsener og Ønsker om en god Jul og godt Nytaar fra Deres

Margrete Pedersen.

Fremtidens Skole.

Fremtidens Skole maa blive Arbejdets eller Hjemmets, om man vil. En Skole, der svarer til det svenske Begreb, „Yrkeskolen“.

Denne Skole skal ligge midt i Sognet og tilhøre Kommunen eller Hjemmene i Fællesskab. Den skal rumme et Skolekøkken, et Sløjdlokale, et Bibliotek med Læsestue, muligvis en Smaa børnsstue (Børnehave), Beboelse til en Lærerinde og være omgivet af en Have og en mindre Forsøgsmark; den skal være baade de unge og de ældre til Vejledning, Nytte og Glæde. Og det kan den blive, om den ledes og anlægges fornuftigt og godt.

I Skolekøkkenet skal for det første Folkeskolens ældste Pige klasse undervises én Dag om Ugen. For det andet skal Sognets Husmødre der have et Samlingssted, hvor de kan drøfte Hjemmets Anliggender og samles til Foredrag og til Forevisninger af Nyt paa de huslige Omraader. Men de skal ogsaa kunne bruge Skolekøkkenet, naar det er ledigt, f. Eks. til Henkogning af Havesager i Sommertiden, og om Vinteren til Systue, hvis det viser sig at være praktisk at samles, — som man i Vinter har gjort det i København — for ved en Syerskes Hjælp at faa syet baade nyt og gammelt Tøj. — Men Skolekøkkenet vil dog faa størst Betydning ved at blive brugt til Efterskoleundervisning for den konfirmerede, kvindelige Ungdom.

Undervisning i huslig Gerning maa jo nemlig nødvendigvis efterhaanden indføres Landet over som en obligatorisk Fortsættelse af Barneskolens Undervisning. Efter som Forholdene har udviklet sig, er det uforvarligt af Samfundet **ikke** at skaffe alle unge Piger Kendskab til og Øvelse i at udføre et Hjems forskellige Arbejder, inden de søger en speciel Uddan-

nelse, paatager sig et husligt Arbejde, optager en selvstændig Virksomhed eller stifter Hjem.

Den simpleste, billigste og bedste Maade vil være at lade de unge Piger mellem 14 og 16 Aar deltage i en dertil ordnet stedlig Undervisning $\frac{1}{2}$ Dag om Ugen = 40 Gange aarlig i to Aar. Det vil være langt bedre end at sende dem 5 Mdr. paa en Kostskole, da Vejledningen og Paavirkningen i Hjemmeskolen naturligt falder sammen med det daglige Arbejde til gensidig Støtte. — Men selvfølgelig kan der kun være Tale om at indføre Undervisningspligt, ikke Skoletvang. Vil man, af en eller anden Grund, ikke benytte den stedlige Efterskole, maa den skolemæssige Oplæring i husligt Arbejde finde Sted paa dertil anerkendte private Efterskoler hvor en tilsvarende Undervisning bliver givet.

Første halve Aar bør Undervisningen i den kommunale Efterskole omfatte en Klasseundervisning i Madlavning, andet halve Aar — hvis den da falder om Sommeren, ellers tredie — Vask, Tøjbehandling, Havens Pasning, og Syltning. Tredie halve Aar bør omfatte Haandarbejde, alm. Husgerning og Sundhedslære, det sidste halve Aar Husførelse og Ernæringslære.

Sløjdlokalet skal naturligvis bruges til Drengenes Undervisning i Sløjd, men skulde ogsaa kunne anvendes som Husflidsskole om Aftenen for Sognets ældre og yngre Mænd.

Bibliotek og Læsestue, der tilstræbes oprettet baade i By og paa Land, er det naturligt at knytte til Arbejdsskolen, hvor det kan blive en Støtte for Undervisningen og for de Skole-søgende en Børigelse.

Er der Trang i Kommunen til at faa en Børnehave, var det sikkert praktisk ogsaa at knytte den dertil.

Haven om Skolen skulde passes og udnyttes af Skolekøkkenets Elever. Forsøgsmarken derimod af de unge Karle som et Led i deres Efterskoleundervisning.

En Lærerinde maatte bo paa Skolen, føre Tilsyn med de forskellige Afdelinger, men ellers lede Skolekøkkenundervisningen og muligvis ogsaa Haandgerningsundervisningen af Folkeskolens Elever. Hun burde antagelig lønnes af Staten, hvorimod Kommunen maatte afholde de egentlige Driftsudgifter.

En saadan Skole, tør jeg paastaa, vilde være en Værdi og en Vinding for en Kommunes Beboere. De Penge, der kræves for at bygge, indrette og drive en Arbejdsskole, vil give gode Renter. Den vil blive en Hjælp til Selvhjælp, blive en Spore til Flid og Hjemmene en Støtte i Opdragelse af de unge i den vanskelige Overgangsalder.

Magdalene Lauridsen.

Bureauet for Husholdningsundervisning.

Som det vil være bekendt fra sidste Aarsberetning paa-tænkte „Foreningen af Husholdningslærerinder og Lærere“, der jo repræsenterer de fleste af Landets Husholdningsskoler og mange Lærerinder, at oprette et Bureau for Husholdningsundervisning. Dette er ogsaa lykkedes i Aar, idet at Foreningen til dette Formaal gennem Landbrugsministeriet har modtaget et Tilskud paa 4000 Kr. af Landbrugslotteriets Overskud.

Formaalet dermed er at fremme Interessen for det husøkonomiske Oplysningsarbejde og Arbejdet for at faa en god og praktisk Husholdningsundervisning tilrettelagt og afholdt, dels ved at lade udarbejde og udsende Kursus- og Undervisningsplaner, dels ved at give Anvisning paa velskikkede Husholdningslærerinder til Skoler, korte Kursus, Foredrag, kommunale Efterskoler o. l. Foreningen opfordrer derfor Kvinder med en Husholdningslærerindeuddannelse, der kan paatage sig at undervise ved faste Skoler, korte Kursus og Efterskoler, at meddele Bureauet det, for at det kan blive i Stand til at anvisne Skoler, Foreninger og Institutioner Lærerinder.

Bureauet sorterer under Foreningens Bestyrelse, men det bliver jo nærmest Foreningens Formand der kommer til at udføre det daglige Arbejde. Bureauets Adresse er derfor foreløbig Sorø, da Fru Lauridsen jo som bekendt p. T. er Foreningens Formand.

Der er hidtil udarbejdet og udsendt gennem Bureauet:

Regler for Oprettelse af kommunale Efterskoler for unge

Piger med Husgerning som Hovedfag. Kursusplaner dertil samt Overslag over Undervisning, dels gennem Klasseundervisning, dels gennem en saakaldt Skolekøkkenundervisning.

Desuden er der trykt Undervisningsplaner for korte Kursus i Husholdning, Syltning og Haandarbejde, som er godkendt af de samvirkende danske Husmandsforeninger. Disse Kursus er paa 6 Dage og Betalingen derfor ansat til 6 Kr. pr. Deltager, for mindre bemidlede Kvinder dog til 1½ Kr. da disse gennem den lokale Landbo- eller Husmandsforening der lader et saadan Kursus afholde, kan faa Understøttelse. — Lærerinden lønnes med 90 Kr. Til Produkter o. l. medgaar ca. 50 Kr. De til Undervisningen nødvendige Kogekar og Apparater har Bureauet anskaffet og udlejer dem til Foreninger for 5 Kr.

Paa Grund af manglende Lærerinder har Bureauet desværre ikke gennem Bladene, som Meningen ellers var, turdet tilbyde at anvise Lærerinder, men ellers har Bureauet dog allerede kunnet være Mellemand mellem adskillige Lærerinder og Virksomheder, og saaledes svaret til sit Formaal.

Lidt fra Peter Dams Bibliotek.

Jeg sidder i Biblioteket, Peter Dams Bibliotek. Ude paa Kongebroen leger Vinden Tagfat med de sidste faldende Blade og rusker i de gamle Lindes Kroner inden den farer hen over Pedersborg Sø.

Men her inde i Biblioteket er der lunt og stille. Ilden buldrer i Kakkelovnen og fra Vinduerne lyser de røde Pelargonier, mens en enkelt Rose titter frem fra Karnappen, hvor to magelige Kurvestole indbyder til at slaa sig til Ro i Selskab med en god Bog. Langs Vinduerne staar der grønne Borde og siger: „Sæt jer ved os, tag Bøger, læs, skriv ned, arbejd ved os!“ Og ved den modsatte Væg staar Arbejdsredskaberne, Bøgerne, ordnede i Reoler med Bogstøtter og Mærker, der angiver de forskellige Emner, som de omhandler.

Nu begynder de besøgende at komme, der aabnes egent-

lig først paa Biblioteket Kl. 5; men Skolens Elever har Lov til at slippe ind noget før. De er ogsaa flittige Gæster, baade Lærerindelever, „Statsdamer“ og Huskoldningselever. Først skriver de deres Navne i den dertil indrettede Protokol, derefter søger de hen til Reolerne for at finde det, som de nu har Brug for eller Lyst til at læse; enkelte henvender sig til Bibliotekaren for at faa Oplysning om dette eller hint, og saa tages der fat paa Arbejdet. Flere „Statsdamer“ og Lærerindelever har allerede pladsseret sig ved de grønne Borde, nogle kigger i Aviserne, andre tager fat paa Sundhedslære, Ernæringslære, Kemi og Fysik. Husholdningseleverne er ogsaa godt repræsenterede, de holder sig mest til Aviserne og Skønlitteraturen, nogle af dem søger dog ogsaa hen til Reolen, hvor Bøger, der hører ind under Samfundskundskab, er anbragte, det er særlig deres Hjemegns Minder og Historie, de søger at komme til Klarhed i. Ogsaa Danmarks Riges Historie og enkelte Biografier studeres ret flittigt, men endnu flere søger hen til Reolen, hvor Salmonsens Leksikon breder sig med sin mangeartede Viden. Først og fremmest studeres der dog Husholdning og Kogekunst; det ser man paa Bøgerne, som ligger fremme, naar de besøgende forlader Lokalet.

Maaske en og anden vil spørge: „Hvem andre en Skolens Elever er Bibliotekets Gæster?“ Hertil maa jeg svare: „Der er først Børnene fra Landsognet, nogle af de Børn, der fik deres Undervisning i Dams Skole i Skolestuen ved Siden af Biblioteket, som nu er omdannet til Læsestue for Børn; der kommer ogsaa Børn fra Pedersborg og Haugerup; en Del Gymnasiaster søger Oplysninger i de forskellige Haandbøger, som findes paa Biblioteket. De ældre Beboere i Landsognet kommer mest for at læse Aviser og Tidsskrifter, enkelte af dem søger dog ogsaa Oplysninger om Afholdssagen, Fredssagen og Kvindesagen. Men Børnene! hvilke Bøger foretrækker de. De mindre Børn holder sig til Eventyr og smaa Fortællinger, de allermindste nøjes maaske med at se i Billedbøgerne. De lidt større Piger sætter særlig Pris paa Ungpigebøger; Bertha Holsts og Eva Dam Thomsens Bøger, er der stærk Rift om, der er dog enkelte, som læser mere belærende

Bøger, som f. Eks. en 13 Aars Pige, der Aften efter Aften studerer „Den jydsk Hede.“ Drengenes kæreste Læsning er Spejderbogen, Idrætsbogen, 100 fysiske Snurrepiberier og Trap Danmark, et Par af mine smaa Venner fra Haugerup har særlig kastet deres Kærlighed paa de sidste af disse Bøger.

Over den ene af Reolerne er der et Billede af Forstander Dam, det er tegnet af Frk. Caroline v. Deurs og vi ser ham sidde i Sofaen og læse sin Avis, han holder den, som vi saa tit saa det, tæt op til Øjnene for bedre at kunne se, han er fordybet i Læsningen, optaget af det læste. Men det er ikke blot hans Billede, som findes her i disse Stuer, det er, som lidt af hans Aand er her endnu og paavirker, de der søger at dygtiggøre sig og stille deres Kundskabstrang. Det er lige som han foregaar dem med et godt Eksempel og siger: „Fordyb jer kun i Bøgerne, lær at finde jer til Rette i dem, hent Viden og Visdom hos de Mænd og Kvinder, som har skrevet dem, det vil hjælpe jer til at blive dygtige Mennesker, hvad enten det er Haandens eller Aandens Arbejde I skal udføre.“

Karen Ussing.

Kursusdeltagere 1919.

Lærerindekursus, begyndt 3. Januar.

212. Dagmar Andersen, Tarm.
213. Valborg Boberg Borke, Bastrup, Lyng.
214. Anna Hansen, Kauslunde, Aarup.
215. Cecilie Hansen, S. Næraa, Aarslev.
216. Gerda Hansen, Falkonerallé 12, København.
217. Ida Heldal, Kragerø, Norge.
218. Sigurdsborg Kristjansdotter, Mula, Island.
219. Marie Skraastad, Mosby, Kristianssand, Norge.
220. Othellie Tellesen, Skalie. Lillesand.

Statskursus til Uddannelse af Husholdningslærere til private og kommunale Efterskoler, afholdt fra 3. Januar til 15. Aug.

16. Valborg Asklov, Kragelund, Engesvang.
17. Frida Guldborg, Asminderød, Fredensborg.
18. Elise Hansen, Haraldsgade 4, København.
19. Paula Hansen, Gaabense, Orehoved.
20. Kristine Jørgensen, Grevinge.
21. Gudrun Kristensen, Hornum, Rask Mølle.
22. Augusta Langelund, Hesselager.

23. Anna Larsson, Kommunelærerinde, Onsbjerg, Koldby.
24. Ingeborg Mayland Smith, Kommunelærerinde, Ejby.
25. Lau a Markmann, Forskolelærerinde, Østermark, Stege.
26. Margrethe Pedersen, exm. Lærerinde, Bøgenakkegaard, Thureby.
27. Cecilie Thing, Kommunelærerinde, Kroghøj, Henne.
28. Marie Vorgod, Fjelsestervang, Kibæk.

Alm. Husholdningskursus fra 3. Januar til 15. April.

314. Elisabet Holm, Hasseløvej, Nykøbing F.
325. Ingeborg Hansen, Borups Allé 122, København.
326. Inger Jacobsen, Nørrebrogade 28, København.
327. Harriet Torbøl, Nr. Nebel.
328. Anna Hemmingsen, Særslev, Horbelev.
329. Anna Andersen, Hyllested, Dalmose.
330. Kristine Klejs, Besser, Tranebjerg.
331. Deliane Ladefoged, Brundby, Koldby.
332. Sigrid Christensen, Aalborggaard, Østervraa.
333. Astrid Fischer, Willemosgade 3, København.
334. Helga Lindeballe, Emil Bojsensgade, Horsens.

5 Mdr.s Husholdningskursus fra 4. Maj.

335. Olga Reppin, Bramminge.
336. Johanne Mannich, Bramminge.
337. Tove Dahl, St. Kongensgade 46, København.
338. Anna Frahm, Vormark, Hesselager.
339. Kristine Hansen, Øster Horne, Faaborg.
340. Karen Sørensen, Stousbøl, Bramminge.
341. Marie Andersen, Tvingstrup, Horsens.
342. Marie Hansen, Hovby, Fakse.
343. Bertha Vedel, Danmarksgade, Esbjerg.
344. Johanne Madsen, Staunstrup, Rønnede.
345. Marie Hansen, Thorskovgaard, Kr. Eskildstrup.
246. Rosa Holzte, Krønge, Bursøe.
347. Inger Sørensen, Vallensved, Fodby.
348. Aase Ivedal, Iveland, Kristians. S. Norge.
349. Christine Pedersen, Felsted Aabenraa.
350. Margrethe Pedersen, Felsted, Aabenraa.
351. Cathrine Jørgensen, Tombøl, Aabenraa.
352. Kristine Thygesen, Stepping, Haderslev.
353. Anne Marie Skov, Himmark, Svendstrup, Als.
354. Anna Thulstrup, Klostergade, Haderslev.
355. Katrine Duus, Hørup, Als.
356. Kristine Knæss, Hørup, Als.
357. Helene Madsen, Mels, Nordborg.
358. Inger Ketelsen, Elsmark, Nordborg.
359. Ellen Christensen, Elsmark, Nordborg.
360. Mary Hansen, Løngangen, Sønderborg.
361. Sofie Moldt, Perlegade, Sønderborg.
362. Christiane Degn, Gesing, Skærbæk.
363. Kathrine Tychsen, Dynt, Broager.
364. Meta Mindegård, Dalby.
465. Eva Larsen, Skansen, Holbæk.
466. Helga Kjeldsen, Hald, Randers.
367. Mari Ledet, Stenum, Brønderslev.

368. Gerda Skjoldager, Munkeby, Nakskov.
 376. Gurli Rasmussen, Munkeby, Nakskov.
 370. Emma Munch, Nekso.
 371. Astrid Arnesen, Nordstrand, Norge. 3 Mdr.
 372. Hildia Simenstad, Nordstrand, Norge. 4 Mdr.
 373. Dorthé Røested, Islandsbrygge 33, København.
 374. Else Jacobsen, Hultmansvej, Hellerup.
 375. Aase Jacobsen, Hultmansvej, Hellerup.
 376. Martha Laursen, Brund, Horsens.
 377. Kristine Aas, Hedager, Ringkøbing.
 378. Nora Dahl, Aas, Norge. 3 Mdr.
 379. Thyra Clausen, Mosjøens, Norge.
 380. Inger Jacobsen, Viborg.
 381. Marie Skræp, Oure.
 382. Ellen Hansen, Draaby, Æbletoft.
 383. Ingeborg Hansen, Borups Allé 122, Kbhv.

Oktoberkursus 1919.

157. Valborg From Nielsen, Skaarup, Bogense.
 158. Mary Jørgensen, Tofte, Bogense.
 159. Marie Christiansen, Vojstrup, Nr. Broby.
 160. Petrine Johansen, »Kastaniely«, Aarslev.
 161. Marie Knudsen, Kappendrup, Langeskov.
 162. Asta Nielsen, Sdr. Næraå, Aarslev.
 163. Martha Olsen, Langholtegaard, Svinninge.
 164. Dagny Larsen, Kærby, Kallundborg.
 165. Albertine Knudsen, Sdr. Næraa, Aarslev.
 166. Kristine Arenkiel, Møgeltønder, Sønderjylland.
 167. Katrine Olsen, Sørninge, Mørkøv.
 168. Gerda Lund, Egebjerg Præstegaard, Braade.
 169. Margrethe Jensen, Boddum, Hurup.
 170. Esther Nielsen, Kærby, Kallundborg.
 171. Inger Margrethe Hansen, »Balstrupgaarden«, Ringsted.
 172. Karla Ludvigsen, Skrillinge Nygaard, Middelfart.
 173. Marie Bach, Fyrkilde Møllegaard, Arden.
 174. Astrid Andersen, Thorup Østergaard, Nørager.
 175. Karen Bredkjær, Neder Randlev.
 176. Sigrid Larsen Benniche, Fakse Ladeplads.
 177. Katrine Henriksen, Boltinge, Ringe.
 178. Emilie Krag, Trappendal, Hjels.
 179. Margaret Lauridsen, Ankerhus, Sorø.

En venlig Hilsen sendes Venner og gamle Elever med Ønsket om en velsignet Jul og et lykkeligebringende Nytaar!

Marie Ehrenreich.

Marence Tarp.

Lighed.

Brudstykker af en Artikel af
PETER DAM.

„Lige Børn leger bedst“, siger Ordsproget, et Ordsprog der giver Udtryk for en Trang hos Menneskene, Trangen til ikke alene at søge sine Lige, men til at skabe Lighed, hvor man ikke finder den. Denne Trang er almindelig, og jeg for min Part vilde ønske, at den blev det i endnu højere Grad, saa alle følte den rigtig levende, skønt jeg vel ved, at der er en daarlig Lighedstrang. Det er f. Eks. daarligt, naar en fattig Sypige i Klæder vil være lig en Grossererfrøken; men det er godt, om hun føler Trang til at arbejde saa meget og tjene saa meget, at hun kan klæde sig som dem, der klæder sig mest kønt og smagfuldt.

Nu er der Mennesker, som kun føler Trang til at blive lig dem, der har noget forud for dem selv. De er ikke de rette Lighedsmænd; til at være det hører ogsaa, at man ønsker at gøre de Mennesker, man har noget forud for, lige med en selv. Lighedsbestræbelsen skal baade bestaa i en Stræben efter selv at naa de største og særlig de bedste, og efter at løfte andre, mindre og mindre gode, op til sit eget Standpunkt. Man skal føle sig bestemt til at naa det fuldkomne i alt og føle, at alle andre har den samme Bestemmelse. Det skønneste, vi kender, det bedste vi kender, det reneste, rigeste og fyldigste i materiel og aandelig Henseende, i indre og ydre Forstand; skal vi føle os bestemt til Lighed med — os selv og andre.

Denne Stræben efter at blive lig og gøre lig findes hos alle, tror jeg, om end i større eller mindre Grad; den kommer frem hos Barnet, som vil lære andre alt, hvad det selv lærer, den kommer frem hos alle voksne i Tilbøjeligheden til at give gode Raad; men den skal stadig udvikles, ellers bliver den for lille, og tit hæmmes den, og under mange Omstændigheder føler eller følger vi den ikke. Jeg sagde, at der var Folk, som nok vil være lige med dem, der kaldes de-

res Overmænd, men ikke med dem, der kaldes deres Undermænd. Mangen Postmester f. Eks. siger: „Jeg er lige saa god som Ministeren“, men vil ikke indrømme, at Postbudet er lige saa god som han. Mangen Gaardmand mener sig at staa paa lige Fod med Greven paa Herregaarden, men tænker, at den fattige Daglejer er langt ringere end han selv. Det er ikke Lighedsfølelse, det er det krasseste Hovmod, som bør behandles med Haan og Satire. Naturligvis har vi alle en Rem af den Hud, men det er galest jo stærkere det fremtræder.

Maa vi da ikke se. at vi har noget forud? Jo, men det maa aldrig forhindre os i at være hensynsfulde mod dem, der mangler det. Den rette Lighedsfølelse erkender alle under en for lige med en selv til Høflighed og Hensynsfuldhed. Saa streng som muligt mod en selv saa overbærende som muligt over for andre, idet vi altid husker paa, hvor smaa vi er i Forhold til Gud, og hvor stor Værdi selv den ringeste blandt os har i hans Øjne.

Peter Dam.
Bogens og Børnenes Ven.

Venner, Kendinge og Slægtninge
vil jeg herved gerne bringe Ønsket om en god Jul, og med Tak for den
Venlighed, Tillid og Kærlighed, der er vist mig og mine, ønsker jeg
Dem alle et godt Nytaar.

Magdalene Lauridsen.